

Beslutsunderlag

Styrelsen 240920

Telefon: [031 64 74 80](tel:031647480)

Diarienummer: 0109/24

Mejladress: kristina.augustsson@gryaab.se

Handläggare: Kristina Augustsson och Mikael
Sandström

Remissvar – Förslag på Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar

Förslag till beslut

I styrelsen för Gryaab AB:

1. Yttrandet, enligt bilaga 1, godkänns och skickas till stadsledningskontoret.
2. Besluts punkten justeras omedelbart.

Sammanfattning

Gryaab har fått förslag på Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar på remiss. Remissvaret ska skickas in senast den 30 september 2024.

Syftet med riktlinjen är att skapa förutsättningar för aktiv politisk styrning av investeringar som kräver beslut eller ställningstagande och därefter ska följas upp på kommunfullmäktigenivå. Syftet är också att skapa en likformig hantering av beslutsunderlag och avvikelserapportering gentemot kommunfullmäktige.

Riktlinjen föreslår att ägarstyrda investeringar ska tas upp för ställningstagande vid två tillfällen, dels i form av ett inriktningsbeslut och dels i form av ett genomförandebeslut. Det föreslås även att undantag från principen om två beslut kan ske genom aktivt beslutsfattande av kommunfullmäktige inom ramen för inriktningsbeslutet.

Riktlinjen anger även att förslag till beslut och ställningstaganden kring ekonomiska ramarna och projektbudgetar ska beslutas i fast prisnivå, om det inte finns särskilda skäl för en annan redovisning.

Riktlinjen föreslår att kommunfullmäktige ska ges möjlighet att ta ställning till reviderade inriktnings- och genomförandebeslut av ägarstyrda investeringar om det finns väsentliga avvikelser i förhållande till tidigare fattade investeringsbeslut.

Gryaab tillstyrker den föreslagna riktlinjen. Bolaget lämnar ett antal synpunkter att beakta i det fortsatta berednings- och implementeringsarbetet.

Förslaget till riktlinje nämner inte de regionala bolagen och vad som särskilt gäller för dessa bolag. Gryaab anser att det bör anges att för delägda bolag ska alla delägarkommunernas kommunfullmäktige ta ställning till beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

I och med att alla kommunfullmäktige ska ta ställning till varje beslut innebär förslaget på två investeringsbeslut och reviderade inriktnings- och genomförandebeslut en stor risk att projekt försenas. Vad gäller de reviderade besluten bör det anges att det aktuella projektet ska tillåtas få fortsätta till dess att kommunfullmäktige tagit ställning i frågan. Det finns även andra frågor som aktualiseras för de delägda bolagen som inte gäller för helägda bolag till exempel om kommunerna har olika åsikter i sin ägarstyrning. Gryaab rekommenderar att den föreslagna riktlinjen kompletteras med ett kapitel som gäller för de delägda bolagen och att man även skickar förslaget på riktlinje på remiss till de kommuner som är delägare i Göteborgs Stads delägda bolag.

Gryaab anser även att det kan förtydligas vad begreppet ”fast prisnivå” innebär då detta inte är ett vedertaget begrepp.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Enligt den föreslagna riktlinjen ska ägarstyrda investeringar tas upp för ställningstagande vid två tillfällen, vilket kommer öka administrationen och tidsåtgången för dessa beslut. Den ökade administrationen gäller inte bara för Gryaab utan även för bolagets åtta delägarkommuner som åläggs samma beslutsprocess. Administrationen bedöms dock på sikt minska av att riktlinjen ger ett tydligare

ramverk och en likformig hantering för beredning/uppföljning, men troligen inte lika mycket. Gryaab bedömer att den ökade administrationen som förslaget innebär för bolaget kan hanteras inom ramen för bolagets nuvarande verksamhet.

Förslaget till riktlinje berör inte hur bolagen och förvaltningarna ska hantera projekt under tiden som kommunfullmäktige ges möjlighet att ta till ställning till beslutet på nytt. Gryaab förespråkar att riktlinjen kompletteras med en text där det anges att projektet tillåts fortsätta till dess att kommunfullmäktige tagit ställning i frågan.

Avbrutna projekt eller pausade projekt i väntan på ombeslut skulle få stora konsekvenser för alla dimensioner, bland annat utifrån pågående avtal med leverantörer som eventuellt inte kan återupptas när kommunfullmäktige tagit ställning på nytt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Gryaab har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Den föreslagna riktlinjen bedöms öka förutsättningarna för att beslut fattas på rätt nivå och att kommunfullmäktige får den information som behövs för att fatta välgrundade beslut/ställningstaganden. Genom att skapa en likformig hantering för beredningen skapas tydligare möjligheter att jämföra projekt mellan bolagen och att kunna ta hjälp av varandras bedömningar. Förslaget bedöms sammantaget påverka den sociala dimensionen positivt.

Samverkan

Beslutet har behandlats på lokalt samverkansgruppsmöte den 11 september 2024.

Bilagor

1. Gryaabs yttrande över förslag till Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar
2. Förslag till Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar

Ärendet

Gryaab har fått förslag på Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar på remiss. Ärendet avser Gryaabs remissvar.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Kommunstyrelsen i Göteborg beslutade den 15 december 2021 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att arbeta fram förslag till principer för Göteborgs Stads investeringsstyrning. Stadsledningskontoret har därför tagit fram förslag till Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar (bilaga 2).

Gryaab har fått förslaget på remiss. Remissvaret ska behandlas av Gryaabs styrelse och skickas in till stadsledningskontoret senast den 30 september 2024. Yttrandet ska beakta hur styrelserna bedömer vilka sorters ärenden som anses vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och ska underställas kommunfullmäktige.

Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar

Syfte

Syftet med riktlinjen är att skapa förutsättningar för aktiv politisk styrning framför allt för investeringar som kräver beslut eller ställningstagande och därefter ska följas upp på kommunfullmäktigenivå. Syftet är också att skapa en likformig hantering av beslutsunderlag och avvikelserapportering gentemot kommunfullmäktige.

Investeringstyper

Riktlinjen inför begreppen ”ägarstyrda investeringar” som förutsätter ställningstagande eller beslut av kommunfullmäktige och ”verksamhetsinvesteringar” som hanteras fullt ut på nämnds- och styrelsenivå utifrån interna styrprinciper och delegationsordningar.

För nämnderna införs en gräns på 5200 prisbasbelopp för när investeringar ska hanteras som ägarstyrda. För styrelser införs ingen strikt gräns utan bedömningen ska, precis som tidigare, endast ske utifrån om investeringen bedöms vara av principiell beskaffenhet eller av annan större vikt. Styrelsebeslut som överstiger 5200

prisbasbelopp men som inte bedöms vara av principiell beskaffenhet ska dock rapporteras till kommunfullmäktige enligt anvisningar från Stadshus och stadsledningskontoret. Av rapporteringen ska det framgå varför styrelsen bedömer att frågan inte är av principiell beskaffenhet eller av annan större vikt.

Två ställningstaganden

Riktlinjen föreslår att ägarstyrda investeringar ska tas upp för ställningstagande vid två tillfällen, dels i form av ett inriktningsbeslut och dels i form av ett genomförandebeslut. Syftet är att möjliggöra aktiv styrning kring vägval och avvägningar inför fortsatt planering eller fortsatt genomförande avseende innehåll, tid och ekonomi. Det föreslås även att undantag från principen om två beslut kan ske genom aktivt beslutsfattande av kommunfullmäktige inom ramen för inriktningsbeslutet.

Beslutsunderlag

Förslaget till riktlinje anger viss information som ska ingå i beslutsunderlaget. Riktlinjen anger även att förslag till beslut och ställningstaganden kring ekonomiska ramarna och projektbudgetar ska beslutas i fast prisnivå, om det inte finns särskilda skäl för en annan redovisning. Risker, osäkerheter och effekter knutna till pris-, kostnads- eller indexutveckling ska framgå av beslutsunderlagen.

Reviderade inriktnings- och genomförandebeslut

I riktlinjen införs att kommunfullmäktige ska ges möjlighet att ta ställning till reviderade inriktnings- och genomförandebeslut av ägarstyrda investeringar vid bedömda väsentliga avvikelser i förhållande till tidigare fattade investeringsbeslut. För nämnderna införs en gräns på en ökad nettoutgift överstigande 15 procent (dock minst 50 mnkr) i förhållande till tidigare fattade investeringsbeslut. För styrelser införs ingen strikt gräns utan bedömningen ska ske utifrån om det finns väsentliga avvikelser i förhållande till tidigare fattade investeringsbeslut.

Gryaabs remissvar

Gryaabs förslag till remissvar framgår av bilaga 1.

Gryaab tillstyrker den föreslagna riktlinjen. Bolaget lämnar ett antal synpunkter att beakta i det fortsatta berednings- och implementeringsarbetet.

Vem omfattas av riktlinjen

Förslaget till riktlinje nämner inte de delägda bolagen och vad som särskilt gäller för dessa. Det bör t.ex. anges att för delägda bolag ska alla delägarkommunernas kommunfullmäktige ta ställning till beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Att alla kommunfullmäktige ska ta ställning till dessa beslut innebär ökad administration och en större risk för att projekten försenas än vad som gäller för Göteborgs helägda bolag. Det finns även andra frågor som aktualiseras för de delägda bolagen som inte gäller för helägda bolag till exempel om kommunerna skulle ha olika åsikter i sin ägarstyrning. Gryaab rekommenderar att den föreslagna riktlinjen kompletteras med ett kapitel som gäller för de delägda bolagen och att man skickar förslaget på riktlinje på remiss till de kommuner som är delägare i Göteborgs Stads delägda bolag.

Investeringstyper

Mot bakgrund av att risktagandet och den ekonomiska påverkan för enskilda investeringar kan skilja stort mellan bolagen ser Gryaab positivt på att man inte inför en strikt beloppsgräns för när bolagens investeringar ska hanteras som ägarstyrda.

Gryaab skulle se positivt på om bolagen och förvaltningarna, inför ett beslut om en investering är av principiell beskaffenhet eller utgör en väsentlig avvikelse i förhållande till tidigare fattade beslut, har möjlighet att rådgöra med Stadshus eller stadsledningskontoret som har bred erfarenhet av dessa bedömningar.

Två ställningstaganden

Gryaab anser att tjänsteutlåtandet till riktlinjen innehåller bra och tydlig information om syftet med inriktningsbeslutet respektive genomförandebeslutet (se sida 8). det bör övervägas om dessa delar av tjänsteutlåtanden ska lyftas in i riktlinjen för att tydliggöra skillnaden mellan de två besluten.

Beslutsunderlag

Förslaget till riktlinje anger viss information som ska ingå i beslutsunderlaget. Gryaab anser att det bör beaktas att stadens delägda investerande bolag behöver ta hänsyn till alla ägarintressen.

Riktlinjen anger även att förslag till beslut och ställningstaganden kring ekonomiska ramarna och projektbudgetar ska beslutas i fast prisnivå, om det inte finns särskilda

skäl för en annan redovisning. Gryaab anser att det kan tydliggöras vad som här avses med begreppet ”fast prisnivå” då det inte är ett vedertaget begrepp.

Det bör t.ex. anges vilket år som ska användas för prisuppskattningen och vad som ska ingå respektive inte ingå i den. Gryaab anser att tjänsteutlåtandet innehåller förtydligande information om hur man ska resonera och rekommenderar att dessa delar lyfts in i riktlinjen.

I riktlinjen anges att risker, osäkerheter och effekter knutna till pris-, kostnads- eller indexutveckling ska framgå av beslutsunderlagen. Det bör förtydligas i riktlinjen om en avvikelse ska bedömas utifrån beslutad prisnivå eller utifrån de risker för kostnads- eller indexutveckling som bolaget såg vid beslutet.

Reviderade inriktnings- och genomförandebeslut

Gryaab ser positivt på att det inte införs en beloppsgräns för när bolagen ska ge kommunfullmäktige möjlighet att ta ställning till reviderade inriktnings- och genomförandebeslut av ägarstyrda investeringar vid bedömda väsentliga avvikelser i förhållande till tidigare fattade beslut.

Riktlinjen berör inte hur bolagen och förvaltningarna ska hantera projekt under den tid som kommunfullmäktige ges möjlighet att ta till ställning till beslutet på nytt. Om projekten ska stoppas i avvaktan på kommunfullmäktiges ställningstagande finns stor risk för att projekt försenas med stora ekonomiska konsekvenser som följd. Det gäller särskilt för de delägda bolagen där kommunfullmäktige i alla delägarkommuner ska ta ställning till beslutet. Gryaab förespråkar att riktlinjen kompletteras med en text där det anges projektet ska tillåtas få fortsätta till dess att kommunfullmäktige tagit ställning i frågan.

Vilka sorters ärenden anses vara av principiell beskaffenhet

Yttrandet ska beakta hur styrelserna bedömer vilka sorters ärenden som anses vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och ska underställas kommunfullmäktige. Gryaab gör den bedömningen i varje investeringsärende som beslutas av styrelsen, vilket är alla investeringar som överstiger 5 mkr.

Bedömningen görs utifrån de frågor som nämns i bolagets ägardirektiv. Det som oftast aktualiseras är om beslutet väsentligt påverkar bolagets eller delägarkommunernas ekonomi eller medför annan risk. Gryaab har även vägt in om bolaget, på grund av lag- eller myndighetskrav etc, måste genomföra investeringen och att det således saknas utrymme för ägarstyrning. En annan omständighet som Gryaab vägt in är om investeringen måste göras för att kunna fullfölja ett beslut som kommunfullmäktige tidigare tagit ställning till.

Bedömning av ärendets principiella beskaffenhet

I ärendet behandlas ett yttrande på en remiss som ställts till Gryaab:s styrelse och som kommer att skickas till stadsledningskontoret. Gryaab bedömer därför inte att ärendet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Bedömningen har gjorts med utgångspunkt i vad som står angivet om frågor av principiell beskaffenhet i Gryaab:s ägardirektiv, Göteborgs Stadshus AB:s anvisningar för ärendeberedning och Göteborgs Stads riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll.

Bolagets bedömning

Gryaab har tagit del av förslaget till Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar. Bolagets bedömningar framgår av yttrandet. Gryaab:s styrelse föreslås godkänna yttrandet och att det skickas till stadsledningskontoret.

240920

Kristina Augustsson och Mikael Sandström

Bilaga 1

Gryaab AB, Box 8984, 402 74 Göteborg, [031-64 74 00](tel:031-647400), gryaab.se

Yttrande över förslag till Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar

Sammanfattning

Gryaab har tagit del av förslaget till Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar. Yttrandet har styrelsebehandlats den 20 september 2024.

Gryaab tillstyrker den föreslagna riktlinjen. Bolaget lämnar ett antal synpunkter att beakta i det fortsatta berednings- och implementeringsarbetet.

Förslaget till riktlinje nämner inte de delägda bolagen och vad som särskilt gäller för dessa. Det bör t.ex. anges att för delägda bolag ska alla delägarkommunernas kommunfullmäktige ta ställning till beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Riktlinjen bör även allmänt beakta att det i dessa fall finns flera ägarintressen att ta hänsyn till.

I och med att alla kommunfullmäktige ska ta ställning till varje beslut innebär förslaget på två investeringsbeslut och reviderade inriktnings- och genomförandebeslut en stor risk att projekt försenas. Vad gäller de reviderade besluten bör det anges att det aktuella projektet ska tillåtas få fortsätta till dess att kommunfullmäktige tagit ställning i frågan. Det finns även andra frågor som aktualiseras för de delägda bolagen som inte gäller för helägda bolag till exempel om kommunerna har olika åsikter i sin ägarstyrning. Gryaab rekommenderar att den föreslagna riktlinjen kompletteras med ett kapitel som gäller för de delägda bolagen och att man även skickar förslaget på riktlinje på remiss till de kommuner som är delägare i Göteborgs Stads delägda bolag.

Tjänsteutlåtandet till beslutet om riktlinjen innehåller information som tydliggör riktlinjens regler. Eftersom endast riktlinjen kommer finnas tillgänglig framöver under styrande dokument rekommenderas att riktlinjen kompletteras med tjänsteutlåtandets information i dessa delar.

Gryaab anser även att det kan förtydligas vad begreppet ”fast prisnivå” innebär då detta inte är ett vedertaget begrepp.

Rubrikerna i yttrandet följer rubrikerna i riktlinjen till och med rubriken Reviderade inriktnings- och genomförandebeslut.

Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar

Syfte och vem omfattas av riktlinjen

Gryaab ser positivt på att tydliggöra ramarna och skapa en likformig hantering för beredning och uppföljning av investeringar som kräver ställningstagande på kommunfullmäktigenivån.

Förslaget till riktlinje nämner inte de delägda bolagen och vad som särskilt gäller för dessa. Det bör t.ex. anges att för delägda bolag ska alla delägarkommunernas kommunfullmäktige ta ställning till beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Att alla kommunfullmäktige ska ta ställning till dessa beslut innebär ökad administration och en större risk för att projekten försenas än vad som gäller för Göteborgs helägda bolag. Det finns även andra frågor som aktualiseras för de delägda bolagen som inte gäller för helägda bolag till exempel om kommunerna skulle ha olika åsikter i sin ägarstyrning. Gryaab rekommenderar att den föreslagna riktlinjen kompletteras med ett kapitel som gäller för de delägda bolagen och att man skickar förslaget på riktlinje på remiss till de kommuner som är delägare i Göteborgs Stads delägda bolag.

Investeringsstyper

Gryaab anser att införandet av begreppen ”Ägarstyrda investeringar” och ”Verksamhetsstyrda investeringar” tydliggör åtskiljandet av de projekt som ska hanteras

på kommunfullmäktigenivå i förhållande till de investeringar som kan hanteras på verksamhetsnivå.

Mot bakgrund av att risktagandet och den ekonomiska påverkan för enskilda investeringar kan skilja stort mellan bolagen ser Gryaab positivt på att man inte inför en strikt beloppsgrens för när bolagens investeringar ska hanteras som ägarstyrda. Gryaab anser att förslaget att styrelserna istället ska rapportera verksamhetsstyrda investeringar som överstiger 5200 prisbasbelopp är väl avvägt.

Gryaab skulle se positivt på om bolagen och förvaltningarna, inför ett beslut om en investering är av principiell beskaffenhet eller utgör en väsentlig avvikelse i förhållande till tidigare fattade beslut, har möjlighet att rådgöra med Stadshus eller stadsledningskontoret som har bred erfarenhet av dessa bedömningar. I Göteborgs Stadshus AB:s anvisning för ärendeberedning inom koncernen anges följande. ”Om tveksamhet uppstår huruvida frågan är av sådan beskaffenhet att kommunfullmäktiges ställningstagande ska inhämtas, ska Stadshus AB tillfrågas av moderbolag och dotterbolag ska tillfråga respektive moderbolag”. Gryaab rekommenderar att innehållet, kompletterat med en text för förvaltningarna, läggs in i den föreslagna riktlinjen.

Investeringsbeslut – beslutsskeden

Riktlinjen föreslår att ägarstyrda investeringar ska tas upp för ställningstagande vid två beslutstillfällen, dels i form av ett inriktningsbeslut och dels i form av ett genomförandebeslut. Det föreslås även att undantag från principen om två beslut kan ske genom aktivt beslutsfattande av kommunfullmäktige inom ramen för inriktningsbeslutet.

Gryaab har inga invändningar mot förslaget i sak. Som nämndes tidigare i yttrandet innebär ägarstyrda investeringar att alla bolagets kommunfullmäktige ska ta ställning till beslutet. Det är en beslutsprocess som tar tid och som kräver mycket administration från både Gryaab och dess delägarkommuner. Gryaabs erfarenhet är att beslutsprocessen tar minst sex månader innan alla delägarkommuner har tagit ställning till ett beslut. För större projekt med en längre genomförandetid går det att planera in två ställningstaganden. Vid mindre projekt med en kortare genomförandetid riskerar två ställningstaganden att försena projektet. Gryaab ser därför positivt på att riktlinjen innehåller en möjlighet att göra undantag från principen om två ställningstaganden.

Gryaab anser att tjänsteutlåtandet till riktlinjen innehåller bra och tydlig information om syftet med inriktningsbeslutet respektive genomförandebeslutet (se sida 8). Det anges t.ex. att inriktningsbeslutet ska besvara frågor kring ”*varför* en investering ska prioriteras i förhållande till andra åtgärder, vilka nyttor det ska leverera, vilka alternativ som finns till åtgärden och för att i ett tidigt skede utifrån bästa förmåga ge ett underlag för att kunna fatta beslut om en inriktning för innehåll/nytta, genomförandetid och bedömning av de ekonomiska ramarna för åtgärden”. Det anges även att ”ett genomförandebeslut besvarar i högre utsträckning mer detaljerat på frågan *hur* en investering ska genomföras med ett betydligt mer detaljerat förslag kring projektets innehåll och leveranser, genomförandetider och en mer detaljerad kalkyl avseende projektets ekonomiska rammar och effekter.” Gryaab rekommenderar att dessa delar av tjänsteutlåtandet ska lyftas in i riktlinjen för att tydliggöra skillnaden mellan de två besluten.

Beslutsunderlag

Förslaget till riktlinje anger viss information som ska ingå i beslutsunderlaget. Gryaab har inget att erinra mot förslaget i sak men det bör beaktas att stadens delägda investerande bolag behöver ta hänsyn till alla ägarintressen.

Riktlinjen anger även att förslag till beslut och ställningstaganden kring ekonomiska ramarna och projektbudgetar ska beslutas i fast prisnivå, om det inte finns särskilda skäl för en annan redovisning. Gryaab anser att det kan tydliggöras vad som här avses med begreppet ”fast prisnivå” då detta inte är ett vedertaget begrepp. Det bör t.ex. anges vilket år som ska användas för prisuppskattningen och vad som ska ingå respektive inte ingå i den. Gryaab anser att tjänsteutlåtandet innehåller förtydligande information om hur man ska resonera och rekommenderar att dessa delar lyfts in i riktlinjen.

I riktlinjen anges att risker, osäkerheter och effekter knutna till pris-, kostnads- eller indexutveckling ska framgå av beslutsunderlagen. Det bör förtydligas i riktlinjen om en avvikelse ska bedömas utifrån beslutad prisnivå eller utifrån de risker för kostnads- eller indexutveckling som bolaget såg vid beslutet. Det bör då särskilt beaktas att projekt som pågår i flera år kommer drabbas av betydande kostnadsökningar enbart på grund av inflationen vilket inte ska betraktas som en risk utan ett faktum. Gryaab anser att man i samband med uppföljning och vid bedömningen om en avvikelse är väsentlig bör överväga att redovisa projekten i löpande prisnivå justerade med lämpligt index för

branschen för att ge en mer rättvisande bild om det är en väsentlig avvikelse i förhållande till beslutad investeringsram.

Reviderade inriktnings- och genomförandebeslut

Gryaab ser positivt på att det inte införs en beloppsgräns för när bolagen ska ge kommunfullmäktige möjlighet att ta ställning till reviderade inriktnings- och genomförandebeslut vid bedömda väsentliga avvikelser i förhållande till tidigare fattade beslut. Som angavs ovan anser Gryaab att det bör förtydligas om bolag och förvaltningar får väga in bedömda risker vid övervägandet om kommunfullmäktige ska ges möjlighet att ta till ställning till beslutet på nytt eller om man ska utgå ifrån den fasta prisnivån som anges i beslutet.

Gryaab anser att tjänsteutlåtandet till riktlinjen innehåller bra information om vad ett reviderat inriktnings- och genomförandebeslut ska innehålla (se s 13). Där anges bland annat att ” I första hand bör det avse aktiva ställningstaganden till vägval och anpassningar inom de enskilda projekten, men det kan även innebära behov av att exempelvis prioritera bort eller förskjuta andra projekt inom verksamheten för att kunna omhänderta ökade utgifter eller andra effekter.” Gryaab rekommenderar att dessa delar av tjänsteutlåtandet ska lyftas in i riktlinjen för att tydliggöra vad beslutsunderlaget till det reviderade beslutet ska innehålla samt syftet med att ge kommunfullmäktige möjlighet att ta ställning till reviderade beslut.

Riktlinjen berör inte hur bolagen och förvaltningarna ska hantera projekt under den tid som kommunfullmäktige ges möjlighet att ta till ställning till beslutet på nytt. Om projekten ska stoppas i avvaktan på kommunfullmäktiges ställningstagande finns stor risk för att projekt försenas med stora ekonomiska konsekvenser som följd. Det gäller särskilt för de delägda bolagen där kommunfullmäktige i alla delägarkommuner ska ta ställning till beslutet. Gryaab förespråkar att riktlinjen kompletteras med en text där det anges projektet ska tillåtas få fortsätta till dess att kommunfullmäktige tagit ställning i frågan.

Vilka sorters ärenden anses vara av principiell beskaffenhet

Remissvaret ska beakta hur styrelserna bedömer vilka sorters ärenden som anses vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och ska underställas

kommunfullmäktige. Gryaab gör den bedömningen i varje investeringsärende som beslutas av styrelsen, vilket är alla investeringar som överstiger 5 mkr.

Bedömningen görs främst utifrån de frågor som nämns i bolagets ägardirektiv. Det som oftast aktualiseras är om beslutet väsentligt påverkar bolagets eller delägarkommunernas ekonomi eller medför annan risk. Gryaab har även vägt in om bolaget, på grund av lag- eller myndighetskrav etc, måste genomföra investeringen och att det således saknas utrymme för aktiv ägarstyrning. En annan omständighet som Gryaab vägt in är om investeringen måste göras för att kunna fullfölja ett beslut som kommunfullmäktige tidigare tagit ställning till.

Bedömning av den ekonomiska dimensionen

Enligt den föreslagna riktlinjen ska ägarstyrda investeringar tas upp för ställningstagande vid två tillfällen, vilket kommer öka administrationen och tidsåtgången för dessa beslut. Den ökade administrationen gäller inte bara för Gryaab utan även för bolagets åtta delägarkommuner som åläggs samma beslutsprocess. Administrationen bedöms dock på sikt minska av att riktlinjen ger ett tydligare ramverk och en likformig hantering för beredning/uppföljning, men troligen inte lika mycket. Gryaab bedömer att den ökade administrationen som förslaget innebär för bolaget kan hanteras inom ramen för bolagets nuvarande verksamhet.

Förslaget till riktlinje berör inte hur bolagen och förvaltningarna ska hantera projekt under tiden som kommunfullmäktige ges möjlighet att ta till ställning till beslutet på nytt. Gryaab förespråkar att riktlinjen kompletteras med en text där det anges att projektet tillåts fortsätta till dess att kommunfullmäktige tagit ställning i frågan. Avbrutna projekt eller pausade projekt i väntan på ombeslut skulle få stora konsekvenser för alla dimensioner, bland annat utifrån pågående avtal med leverantörer som eventuellt inte kan återupptas när kommunfullmäktige tagit ställning på nytt.

Bedömning av den ekologiska dimensionen

Gryaab har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.

Bedömning av den sociala dimensionen

Den föreslagna riktlinjen bedöms öka förutsättningarna för att beslut fattas på rätt nivå och att kommunfullmäktige får den information som behövs för att fatta välgrundade

beslut och utöva en mer aktiv styrning av komplexa investeringar. Genom att skapa en likformig hantering för beredningen skapas tydligare möjligheter att kunna jämföra projekt mellan bolagen och att kunna ta hjälp av varandras bedömningar.

Kristina Augustsson

Malin Olsson

Bolagscontroller

Tillförordad vd

Göteborgs
Stad

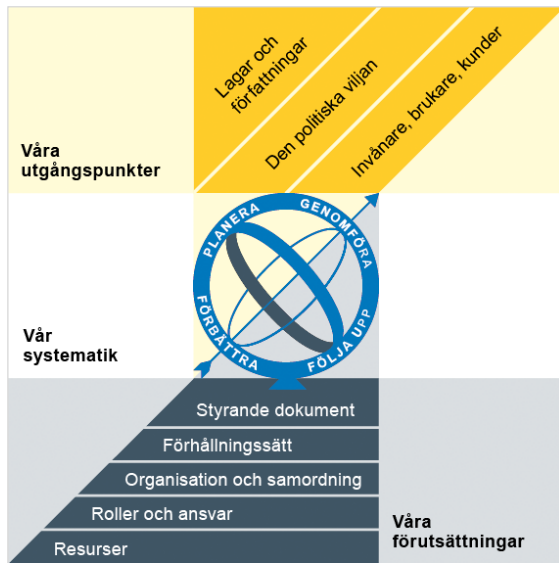
Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar

[Eventuell underrubrik]

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Gäller för:
Nämnder och
bolagsstyrelser

Diarienummer:
[Nummer]

**Datum och paragraf för
beslutet:**
[Text]

Dokumentsort:
Riktlinje

Giltighetstid:
Tills vidare

Senast reviderad:
[Datum]

Dokumentansvarig:
Direktör område planering,
analys, uppföljning och
ekonomi

Bilagor:
[Bilagor]

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna riktlinje	4
Vem omfattas av riktlinjen	4
Bakgrund	4
Lagbestämmelser	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Stödjande dokument	5
Riktlinje	6
Grundläggande utgångspunkter och avgränsningar	6
Investeringstyper	6
Investeringsbeslut	7
Beslutsskeden	7
Beslutsunderlag	8
Uppföljning och avvikelsehantering	9

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Syftet med riktlinjen är att skapa förutsättningar för aktiv politisk styrning av betydande och komplexa investeringar, framför allt för investeringar och projekt som kräver beslut eller ställningstagande och därefter ska följas upp på kommunfullmäktigenivå. Riktlinjen syftar även att i delar skapa en likformig hantering av beslutsunderlag och avvikelserapportering gentemot kommunfullmäktige.

Ett övergripande syfte med att utarbeta metoder för samordning, styrning och uppföljning av stadens investeringsverksamhet är att stödja nämnder och styrelser genom tydliga ramverk för beredning och uppföljning av investeringar till kommunfullmäktigenivån.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tills vidare för stadens investeringar och stadsutvecklande nämnder och stadens investeringar styrelser inom Göteborgs Stadshus AB (Stadshus).

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade 2021-12-15 §996 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att arbeta fram förslag till principer för Göteborgs Stads investeringsstyrning. En del av styrprinciperna avser hantering av betydande och komplexa investeringar och exploateringsinvesteringar. Denna riktlinje avser att förtydliga och konkretisera dessa principer.

Lagbestämmelser

Enligt kommunallagens 5 kap 1§ ska kommunfullmäktige besluta i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen. Det gäller även kommunala bolag där kommunfullmäktige enligt kommunallagens 10 kap 3§ ska få ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Det råder en skillnad i stadens styrning av nämndernas och styrelsernas ansvar och mandat, där styrelserna har ett mer självständigt beslutsfattande och ansvar utifrån aktiebolagslagen. Det innebär att i de delar där riktlinjen nedan redogör för att kommunfullmäktige ska fatta beslut i frågor som avser ägarstyrda investeringar ska det ses i ljuset av de grundläggande skillnader i styrning och ansvarsfördelning mellan nämnder och styrelser som följer av kommunallag och aktiebolagslag.

Kommunfullmäktiges huvudsakliga ägarstyrning av de kommunala bolagen sker genom ägardirektiv och bolagsordning, där det framgår att kommunfullmäktige ska beredas möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

Koppling till andra styrande dokument

Riktlinjen har koppling till en rad styrande dokument i staden då prioriteringar av investeringar, vägval avseende innehåll, tid och ekonomi och inte minst avvägningar utifrån hållbarhetsdimensionerna ska ta sin utgångspunkt i stadens samlade styrning.

Denna styrning avser så väl stadens budget som beslutade program, planer och andra styrande dokument på både kommunfullmäktigenivå och nämnds- eller styrelsenivå.

Vad avser det grundläggande ansvaret för nämnder och styrelser att tillse att kommunfullmäktige kan utöva styrning av frågor av principiell beskaffenhet finns uttryckt i både reglementen, ägardirektiv och i Göteborg stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning.

Nämnd eller bolagsstyrelse ska även följa kommunfullmäktiges långsiktiga inriktningar för god ekonomisk hushållning så att verksamheten över tid bedrivs ändamålsenligt och bidrar till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning utifrån ett helhetsperspektiv.

När det gäller hantering av beslut avseende lokalprojekt och inhyrning regleras dessa genom "Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra - kommunala verksamhetslokaler"

Stödjande dokument

Riktlinjen anger en miniminivå avseende hanteringsordning. Det innebär att respektive nämnd eller styrelse fortsatt behöver besluta och skapa en struktur kring vilka ytterligare underlag, arbetsätt och uppföljning nämnden eller styrelsen behöver för de interna besluts- och uppföljningsprocesserna.

Stadsledningskontoret överlämnar därutöver kompletterande anvisningar för nämndernas och styrelsernas budgetarbete och underlag in i stadens budgetprocess eller periodiskt återkommande uppföljning, såsom delårs- och årsrapporter.

Riktlinje

Grundläggande utgångspunkter och avgränsningar

Denna riktlinje omfattar beslut och ställningstaganden, styrning och uppföljning av investeringar och exploateringsinvesteringar (benämns investeringar nedan)

Investeringsstyper

För att tydliggöra hanteringen avseende beredning, beslut eller ställningstaganden och uppföljning av investeringar inom staden utgår nomenklaturen från två investeringsstyper:

Ägarstyrda investeringar – Investeringsprojekt som förutsätter ställningstagande eller beslut av kommunfullmäktige.

Verksamhetsstyrda investeringar – övriga investeringsprojekt som hanteras fullt ut på nämnds- och styrelsenivå utifrån interna styrprinciper och delegationsordningar.

Beslut eller ställningstaganden och uppföljning på kommunfullmäktigenivå innebär inte att kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen tar över något operativt ansvar för projekten, som fortsatt hanteras och ansvaras för i linjen.

Utgångspunkten är att ägarstyrda investeringar i grunden definieras utifrån kommunallagens krav om att kommunfullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet. Ägarstyrda investeringar definieras även utifrån kommunallagens krav om att kommunfullmäktige, i de fall verksamheten drivs av ett kommunalt bolag, ska ges rätt att ta ställning till sådana beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas.

Principiell beskaffenhet vad avser investeringar kan bland annat ha sin grund i att projekten medför stort risktagande, väsentlig påverkan på verksamhetens långsiktiga lönsamhet, medför ett stort ekonomiskt eller verksamhetsmässigt åtagande. Det kan även avse exempelvis väsentlig expansion av verksamheten, väsentligt ny verksamhet eller nya affärsområden eller att flera parter inom staden blir inblandade eller bär effekten av investeringarna.

Investeringar som ska hanteras som ägarstyrda investeringar avser;

Organisation	
Nämnder	Investeringar som bedöms vara av principiell beskaffenhet eller investeringar med en monetär omslutning som överstiger 5 200 prisbasbelopp (pbb)
Styrelser	Investeringar som bedöms vara av principiell beskaffenhet eller av annan större vikt

De investeringar inom kommunen som avser verksamhetslokaler regleras i *”Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra - kommunala verksamhetslokaler”*

Investeringsbeslut

Beslutsskeden

Avseende ägarstyrda investeringar ska kommunfullmäktige ges möjlighet till ställningstagande vid två skeden utifrån de övergripande planerings- och genomförandefaserna. Syftet är att möjliggöra aktiv styrning kring vägval och avvägningar inför fortsatt planering eller fortsatt genomförande avseende innehåll, tid och ekonomi.

Inriktningsbeslut – beslut eller ställningstagande i tidigt skede om inriktning för det fortsatta planeringsarbetet avseende innehåll, tid och ekonomi. Projekt med ett inriktningsbeslut definieras som *planeringsprojekt*.

Genomförandebeslut – beslut eller ställningstagande kring fastställande av ramar för innehåll, tid och ekonomi inför ett fortsatt genomförande. Projekt med ett genomförandebeslut definieras som *genomförandeprojekt*.

Inriktnings- och genomförandebeslut ska ske i lämpliga faser inom ramen för eller parallellt med befintliga planerings- och investeringsprocesser så som stadens gemensamma byggprocess (GBP), plan- och exploateringsprocess (PLEX) eller andra interna beslutsprocesser knutna till planering och genomförande av investeringar i förvaltningar och bolag.

Utgångspunkten är att beslutsprocessen ska omfatta både inriktnings- och genomförandebeslut för ägarstyrda investeringar. Undantag från denna princip kan ske genom aktivt beslutsfattande av kommunfullmäktige inom ramen för inriktningsbeslutet.

Särskilda krav avseende nämnder

För verksamhetsstyrda investeringar inom kommunens inom nämndsorganisationen med en bedömd bruttoutgift som är större än 1 000 pbb ska beslut motsvarande inriktnings- och genomförandebeslut fattas och dokumenteras på nämndnivå.

Särskilda krav avseende styrelser

För verksamhetsstyrda investeringar inom kommunens investerande styrelser ska särskild rapportering ske till kommunfullmäktige för investeringsbeslut i styrelse som överstiger 5 200 pbb, men där styrelsen bedömt att investeringen inte är av principiell beskaffenhet eller av annan större vikt.

Vidarerapportering av sådana investeringar ska ske enligt av Stadshus och stadsledningskontoret framtagna anvisningar. Av rapporteringen ska styrelsens bedömning framgå varför frågan inte är av principiell beskaffenhet eller av annan större vikt.

Beslutsunderlag

Utöver en beskrivning av projektets faktiska innehåll och avgränsningar ansvarar nämnder och styrelser för att beslutsunderlag för inriktningsbeslut och genomförandebeslut innehåller en så utförlig beskrivning som möjligt av nedanstående information. Detaljeringsgrad, relevans och osäkerhetsnivå får värderas och beskrivs utifrån vilken beslutsfas som avses.

- Förutsättningar och strategier

Beskrivning av koppling till stadens budget och andra styrande dokument eller beslut, hur projektet uppfyller stadens mål eller hur projektet förhåller sig till stadens övergripande utbyggnadsplanering, ägarstrategier och direktiv eller annan strategisk planering.

- Nyttanalytisk/Nyttorealiserings

Beskrivning avseende vilka nyttor/effekter förväntas uppnås för verksamheten men även för invånare och brukare/kunder, besökare och näringsliv. I underlaget behöver avvägningar och bedömningar redovisas utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna, med utgångspunkt i stadens styrning.

- Aktörer och genomförbarhet

Beskrivning av intressenter eller berörda och bedömning av genomförbarheten av åtgärden.

- Ekonomiska konsekvenser

Redovisning av projektets kalkyl och andra bedömningar av projektets affärsmässighet och lönsamhet. Underlaget ska redogöra för väsentliga ekonomiska konsekvenser med utgångspunkt från den verksamhet som berörs. Förslag till projektramar (inriktningsbeslut) eller projektbudget (genomförandebeslut) ska redovisas. Underlaget ska innehålla en beskrivning och analys avseende osäkerheter och finansiering.

- Tidplan
- Organisation och styrning

Beskrivning av organisation och styrningen av projektet och hur plan för den fortsatta besluts- och uppföljningsprocessen.

- Riskbedömning

Redovisning av identifiering, uppskattning och utvärdering av bedömda riskerna.

Beslutsunderlag och förslag till vägval ska i möjligaste mån redovisa alternativ eller scenarion, men där nämnd eller styrelse bör förespråka eller tagit ställning till ett alternativ.

Beslutsunderlagen ska möjliggöra aktiva vägval och ställningstaganden för kommunfullmäktige, men även skapa förutsättningar för att kunna besluta eller ta ställning till att avsluta fortsatt planering eller avbryta en investering innan ett genomförande startar.

Inriktningsbeslut i tidiga skeden kan se olika ut med avseende på projektens omfattning eller planeringskedde och om beslutet avser ett utpekat objekt, ett mer sammanhållet eller kluster av objekt/projekt. Utredning och planering behöver därmed ha kommit så långt att det har skett en viss projektifiering av föreslagagna åtgärder som ger underlag för ett aktivt ställningstagande.

Förslag till beslut och ställningstaganden kring ekonomiska ramarna och projektbudgetar ska beslutas i fast prisnivå, om det inte finns särskilda skäl för en annan redovisning. Risker, osäkerheter och effekter knutna till pris-, kostnads- eller indexutveckling ska framgå av beslutsunderlagen.

Förvaltning eller bolag ansvarar för att i god tid innan beredning av ägarstyrda investeringar i nämnd eller styrelse informera stadsledningskontoret eller Stadshus för dialog avseende ärendets beredning, innehåll och beslutsunderlag.

Uppföljning och avvikelsehantering

Löpande uppföljning och uppsikt

Uppföljning och avvikelserapportering avseende ägarstyrda investeringar ska ske utifrån tre utgångspunkter, med grund i ordinarie uppföljningsprocesser och befintliga regelverk och ansvar:

- ***Uppföljning av ägarstyrda projekt inom ramen för den ordinarie uppföljningsprocessen:*** Statusuppföljning avseende tid, innehåll och ekonomi samt redovisning av hantering av prognostiserade avvikelser enligt utställda anvisningar och mallar.
- ***Avvikelserapportering via löpande uppföljning eller genom enskilda ärenden:*** I enlighet med de krav som följer av "Göteborg stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning"
- ***Särskild uppsikt:*** För utvalda projekt sker en strukturerad löpande dialog med projektansvarig organisation för att stärka kommunstyrelsen, genom stadsledningskontorets eller Stadshus, uppsiktsansvar.

I övrigt ska nämnd eller bolagsstyrelse, utifrån befintligt regelverk för ekonomisk planering, budget och uppföljning, se till att den är så informerad att den kan ta sitt ansvar för verksamheten och ska erhålla uppföljningsinformation om den egna verksamheten. Utöver vad som anges i anvisningar i övrigt från kommunstyrelsen, har nämnder och bolagsstyrelser alltid ett ansvar att på eget initiativ informera kommunstyrelsen/kommunfullmäktige om förändrade förutsättningar eller händelser som kan vara av betydelse för den kommunövergripande uppföljningen och styrningen av verksamheten.

Reviderade inriktnings- och genomförandebeslut

Kommunfullmäktige ska ges möjlighet att ta ställning till reviderade inriktnings- och genomförandebeslut av ägarstyrda investeringar vid bedömda väsentliga avvikelser i förhållande till tidigare fattade investeringsbeslut;

- För nämnder och styrelser vid väsentliga avvikelser avseende förändrade ekonomiska förutsättningar, väsentliga förskjutningar i tidplan och genomförande eller vid annan avvikelse av strategisk vikt avseende innehåll, funktion och kvalitet i förhållande till tidigare fattade investeringsbeslut.
- För nämnderna vid en bedömd ökad nettoutgift som överstiger 15 procent (dock minst 50 mnkr) i förhållande till tidigare fattade investeringsbeslut.